

บทความวิจัย

ระดับความสุขระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิก
ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2
The Happiness Level During Nursing Clinical Practice
of Second Year Nursing Students

ปิยธิดา เทพประดิษฐ์^{*} จุฑารัตน์ คงเพชร¹ นารีรัตน์ พุทธกุล¹
Piyatida Theppradit^{*} Jutarat Kongpet¹ Nareerat Puttakun¹

¹อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

¹Lecturer, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

*ผู้รับผิดชอบหลัก: piyatida.th@gmail.com

*Corresponding author: piyatida.th@gmail.com

Received 21 April 2021 • Revised 18 August 2023 • Accepted 12 September 2023

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติบนคลินิก **วิธีการ:** การวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 121 คน ที่มีประสบการณ์การขึ้นฝึกปฏิบัติบนคลินิก เก็บข้อมูลโดยใช้ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และ 2) แบบสอบถามดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และตรวจสอบความเที่ยงชนิดความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม ดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพรรณนา **ผลการศึกษา:** พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสุขโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิก อยู่ในระดับมาก ($M = 3.98$, $SD = .76$) **สรุป:** ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีความสุขในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิกมากขึ้น

คำสำคัญ: ความสุข; นักศึกษาพยาบาล; ปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิก

Abstract

Objective: This study aimed to describe the happiness level of second year nursing students during nursing clinical practice **Methods:** The participants of descriptive study were 121 second year nursing students who had experiences of nursing clinical practice. Two instruments were used to collect data, 1) The Demographic Data Form and 2) The level of happiness in Nursing Science Bachelor's degree questionnaire, which were examined for content validity by 3 experts. The level of happiness in Nursing Science Bachelor's degree questionnaire, which was examined for internal consistency reliability, yielded the Cronbach's alpha coefficient of .94. Data was analyzed using descriptive statistics. **Result:** The findings showed the overall

mean score of happiness in second year nursing students was at high level ($M = 3.98$, $SD = .76$). **Conclusion:** The result of this study should be used for design the further course to increase happiness level of nursing students during nursing clinical practice.

Keywords: happiness; nursing students; nursing clinical practice

ความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนทางวิชาชีพพยาบาล ใช้ระยะเวลาในการเรียน 4 ปี โดยจะเริ่มเข้าสู่การปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วยในชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 2 ของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญคือการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ตลอดจนนำความรู้และทักษะที่ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการพยาบาลมาฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ภายใต้การประยุกต์ใช้หลักกระบวนการทางการพยาบาล การขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีความเครียด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลครั้งแรก พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความเครียดอยู่ในระดับสูง^{2,3} เช่นเดียวกับการศึกษาของ Dangtern⁴ ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีระดับความเครียดอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 53.20) โดยส่วนใหญ่กล่าวการทำงานผิดพลาดมากที่สุด เนื่องจากด้วยโรงพยาบาลและหอผู้ป่วยเป็นสิ่งแวดล้อมใหม่ อีกทั้งนักศึกษายังขาดประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วย ต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง^{5,6} ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมีหลายปัจจัยคือ ทศนคติต่อวิชาชีพ การเห็นคุณค่าในตัวเอง ปัจจัยด้านความรู้และทักษะ ปัจจัยด้านสุขภาพในช่วงฝึกปฏิบัติงาน การนอนหลับ ภาระงานที่ได้รับมอบหมายขณะฝึกปฏิบัติ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านอาจารย์นิเทศ^{3,5} ซึ่งเมื่อนักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียดจากปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นและไม่สามารถจัดการกับความเครียดได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวนักศึกษาทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจ ซึ่งอาจนำไปสู่ความรู้สึกไม่มีความสุขในระหว่างการเรียน และอาจส่งผลกระทบต่อครอบครัว สถาบันการศึกษาและสังคมได้⁷

ความสุข หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข เป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ความดีงาม

ภายในจิตใจ ภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป⁷ การฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย จัดเป็นอีกหนึ่งการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการเรียนรู้ที่นักศึกษาพยาบาลต้องเผชิญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถส่งผลต่อความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้ การรู้สึกมีความสุขในการเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะความสุขในการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยครั้งแรก เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาได้สัมผัสกับวิชาชีพ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการปลูกฝังทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพ และมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในการศึกษาต่อในชั้นปีที่สูงขึ้น รวมถึงการทำงานในอนาคต สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ($r = .15$, $p < .01$)⁸ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของ Vinijkul, Reansuwong and Sukarate⁷ พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีคะแนนความสุขในการเรียนรู้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับชั้นปีอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากในระยะแรกของการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนักศึกษาต้องเผชิญกับอุปสรรคมากมาย ทั้งในด้านผู้ป่วยและญาติที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน ด้านความไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง ด้านการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ความไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมบนหอผู้ป่วย ด้านอาจารย์นิเทศ และปัญหาด้านสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน⁹ ดังนั้นความสุขในการเรียนรู้นักศึกษาพยาบาลจึงมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่นักศึกษาจะได้สัมผัสการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพยาบาลวิชาชีพ และเห็นภาพตนเองในการดำรงตนอยู่ในวิชาชีพได้ชัดเจนขึ้น การจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความสุขจึงมีความสำคัญในการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

จากประสบการณ์การนิเทศในปีที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษามักมีอาการหรือความเจ็บป่วยทางกายที่แสดงถึงความเครียดในขณะขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 2 สัปดาห์แรก ได้แก่ เป็นลมหมดสติ ร้องไห้ นอนไม่หลับ หรือปวดท้อง ในขณะที่นักศึกษาบางคนเขียนสะท้อนคิดหลังฝึกปฏิบัติว่าอยากลาออกรู้สึกกดดันจากการที่

ไม่สามารถปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วยได้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ตนเองคาดหวัง ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพในอนาคต ซึ่งปัญหาดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข อาจส่งผลกระทบต่อด้านร่างกายให้มีการหลั่งฮอร์โมนความเครียดมากขึ้น มีผลให้ร่างกายเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ด้านจิตใจทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน การทำงาน เกิดความวิตกกังวล จนกลายเป็นความกดดันทำให้สุขภาพจิตเสื่อมโทรม อาจทำให้เกิดโรคซึมเศร้าตามมาได้ ด้านอารมณ์จะทำให้มีสัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้างลดลง เนื่องจากมีอาการที่หงุดหงิด จุนเจียว และด้านสังคม ทำให้เกิดการแยกตัวออกจากสังคมอาารุนแรงถึงขั้นฆ่าตัวตายได้^๑ แม้ว่านักศึกษาจะมีการสะท้อนความรู้สึกต่าง ๆ ต่อการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย แต่พบว่าความสุขในการขึ้นฝึกปฏิบัติเป็นข้อมูลที่นักศึกษาไม่ได้สะท้อนผ่านการบอกเล่าหรือการบรรยายความรู้สึกในการเขียนสะท้อนคิดเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับความสุขในการขึ้นฝึกปฏิบัติการทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่ายังไม่มีการศึกษาระดับของความสุขขณะฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยครั้งแรกโดยตรง มีเพียงการศึกษาความสุขทั่วไปเท่านั้น เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนดูแลนักศึกษาในการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยได้สอดคล้องกับความเฉพาะของบริบทดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนในการดูแลนักศึกษาให้ก้าวเข้าสู่วิชาชีพด้วยรอยยิ้ม และมีความสุขในการดำรงอยู่ในวิชาชีพต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

ความสุขของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิกอยู่ในระดับใด

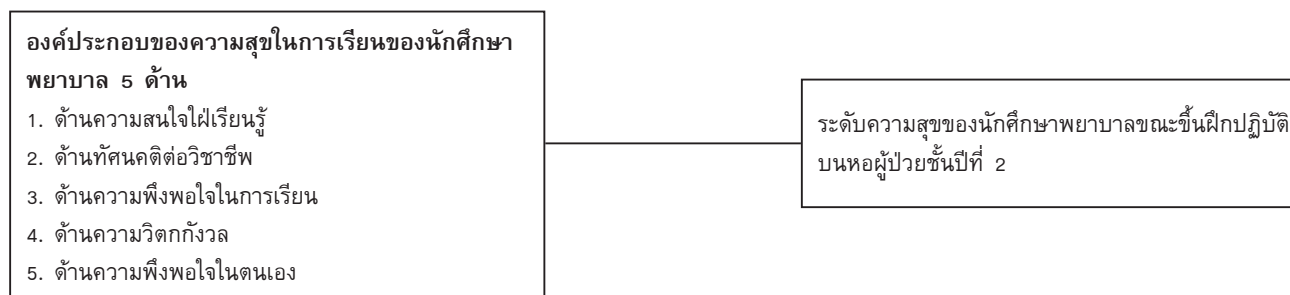
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิก

รูปแบบการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ความสุขถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นความรู้สึกทางบวกของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้สึกที่ดีหรือความเพลิดเพลินต่อการเรียนที่นำไปสู่ความพึงพอใจ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ และมีพลังในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น¹¹ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แนวคิดตัวชี้วัดความสุขของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต สังกัดกระทรวงสาธารณสุขของ Thongsom¹² ซึ่งความสุขของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ ด้านความพึงพอใจในการเรียน ด้านความวิตกกังวล และด้านความพึงพอใจในตนเองการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ต้องได้รับการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรก จึงเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาพยาบาลต้องเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ เช่น สิ่งแวดล้อมใหม่ การเรียนรู้แบบใหม่ที่ต้องปฏิบัติหัดจัดการกับผู้ป่วยจริง ความรู้สึกภูมิใจหรือเสียใจกับผลการปฏิบัติการพยาบาล เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความสุขของนักศึกษาพยาบาลในขณะขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยทั้งสิ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวเพื่อศึกษาระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระหว่างขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยครั้งแรก ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา สถานที่ศึกษาคือคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 17 กุมภาพันธ์ ถึง 31 มีนาคม 2562 ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 172 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane¹³ ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยเชิงพรรณนา ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 121 คน

จริยธรรมในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาความเห็นชอบของคณะกรรมการประเมินงานวิจัยด้านจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รหัสหนังสือรับรอง PSU IRB2019-NL 001 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงและลงลายมือชื่อก่อนเริ่มเข้าร่วมการวิจัยเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยชี้แจงว่าการให้ข้อมูลวิจัยครั้งนี้ไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น โดยผลการวิจัยจะนำเสนอข้อมูลและเผยแพร่ในภาพรวมเท่านั้นโดยไม่ปรากฏชื่อกลุ่มตัวอย่าง มีเฉพาะผู้วิจัยเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยข้อมูลจะถูกทำลายหลังจากผลการศึกษาได้รับการเผยแพร่แล้ว 2 ปี ในระหว่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถยุติการเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตลอดเวลา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีกลุ่มตัวอย่างออกจากการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การตอบแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิภาค รายรับต่อเดือนที่มาของรายได้ ความพึงพอใจของรายได้ที่ได้รับ สาเหตุของการเลือกเรียนพยาบาล หอผู้ป่วยที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ จำนวนอาจารย์ที่ดูแลตลอดการขึ้นฝึก เกิดเฉลี่ยสะสม การมีเพื่อนสนิท/บุคคลที่ไว้วางใจ และการมีแหล่งช่วยเหลือหรือบุคคลให้คำปรึกษา

ส่วนที่ 2 ดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ดัดแปลงจากดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

สังกัดกระทรวงสาธารณสุข¹² ประกอบด้วย องค์ประกอบของความสุ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ 2) ด้านความพึงพอใจในการเรียน 3) ด้านความพึงพอใจในตนเอง 4) ด้านความวิตกกังวล และ 5) ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 28 ข้อ เป็นข้อคำถามด้านลบจำนวน 4 ข้อ (ข้อ 4.1-4.1) เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามด้านบวกและความหมาย 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามด้านลบและความหมาย 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 2 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 4 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และ 5 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ผู้วิจัยทำการแปลผลระดับความสุข โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบค่าคะแนนต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับความสุข ได้เท่ากับ $(5-1)/5 = .80$ ดังนั้นจึงกำหนดคะแนนของระดับความสุขดังนี้ คะแนน 1 ถึง 1.80 หมายถึง ความสุขในการเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด คะแนน 1.90 ถึง 2.60 หมายถึง ความสุขในการเรียนอยู่ในระดับน้อย คะแนน 2.70 ถึง 3.40 หมายถึง ความสุขในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 3.50 ถึง 4.20 หมายถึง ความสุขในการเรียน อยู่ในระดับมาก และคะแนน 4.30 ถึง 5 หมายถึง ความสุขในการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล ผู้สอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐาน 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาล 2 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความครอบคลุมของคำถาม และความเข้าใจของคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเพิ่มเติมข้อคำถามเรื่องแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือในแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และส่วนดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้เพิ่มข้อคำถาม 4 ข้อ คือ ด้านความพึงพอใจในการเรียน จากเดิมความรู้สึกเพลิดเพลินและมุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จแม้จะยากลำบากเพียงใด 1 ข้อ แยกเป็น 2 ข้อย่อย คือ องค์ประกอบด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ข้อ 1.2 รู้สึกเพลิดเพลินในการเรียน และอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และองค์ประกอบด้านความพึงพอใจในการเรียน ข้อ 2.2 มุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จแม้จะยากลำบากเพียงใด นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ

แนะนำให้เพิ่มคำถามอีก 2 ข้อ ในองค์ประกอบด้านความวิตกกังวล คือ ข้อ 4.5 มีเพื่อนหรือรุ่นพี่คอยแนะนำหรือให้คำปรึกษา และ ข้อ 4.6 อาจารย์นิเทศดูแลและให้คำแนะนำตลอดจนให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเมื่อเกิดปัญหา

การตรวจสอบความเที่ยง

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานกลุ่ม 01 จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ .94

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังนักศึกษาเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐาน โดยภายหลังจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เสร็จสิ้นกระบวนการประเมินผลรายวิชาในวันศุกร์ของสัปดาห์สุดท้ายของการฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัย และขออาสาสมัครเพื่อเข้าร่วมวิจัยจำนวน 121 คน จากนั้น ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านทำความเข้าใจรายละเอียดการวิจัยในเอกสารชี้แจงการวิจัย และลงนามในใบพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นให้เวลากลุ่มตัวอย่างในการทำแบบสอบถามทั้งหมดประมาณ 30 นาที ก่อนเก็บแบบสอบถามกลับ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลทุกฉบับเพื่อป้องกันข้อมูลไม่สมบูรณ์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และระดับความสุระหว่างกาารขึ้นฝึกปฏิบัติบนคลินิกโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าเฉลี่ย

(mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 93.40 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 6.60 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 20.3 ปี ($SD = .61$) ส่วนใหญ่ภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.70 ให้เหตุผลที่เลือกเรียนคณะพยาบาลศาสตร์เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง รองลงมา ร้อยละ 19.80 เลือกเพราะผู้ปกครองแนะนำ และอันดับ 3 ร้อยละ 15.70 เลือกเพราะตนเองชื่นชอบในวิชาชีพ เกรดสะสมเฉลี่ย 3.03 ($SD = .31$) ส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.10 มีเพื่อนสนิทหรือบุคคลที่ไว้วางใจภายในคณะพยาบาลศาสตร์ และร้อยละ 96.70 ระบุว่า มีแหล่งช่วยเหลือหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษา

ส่วนที่ 2 ระดับความสุระหว่างกาารขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิกของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

ข้อมูลที่แสดงในตาราง 1 และ 2 มีความสอดคล้องกันโดยเมื่อพิจารณาคะแนนต่ำสุดและสูงสุดในทุกข้อย่อยขององค์ประกอบหลัก จะพบว่าทุกองค์ประกอบจะมีคะแนนกระจายตั้งแต่ 1-5 ทุกองค์ประกอบ ดังที่ปรากฏในตาราง 1 ซึ่งเป็นการแสดงคะแนนเฉลี่ยรวมของแต่ละองค์ประกอบหลัก ส่วนตาราง 2 เป็นตารางที่แสดงการกระจายของคะแนนในแต่ละข้อย่อยของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อแสดงรายละเอียดข้อมูลว่าในแต่ละข้อย่อยมีการกระจายของคะแนนเป็นอย่างไร

ดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต องค์ประกอบทุกด้านมีคะแนนความสุขเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98$, $SD = .76$) โดยองค์ประกอบด้านความวิตกกังวลมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.12$, $SD = .89$) และองค์ประกอบด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด ($M = 3.78$, $SD = .75$) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสุโดยภาพรวมของแต่ละองค์ประกอบความสุข ระหว่างกาารขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิกของนักศึกษาพยาบาล (รายด้าน) ($N = 121$)

องค์ประกอบความสุข	Min	Max	M	SD	ระดับความสุ
1. ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้	1	5	3.78	.75	มาก
2. ด้านความพึงพอใจในการเรียน	1	5	3.97	.72	มาก
3. ด้านความพึงพอใจในตนเอง	1	5	4.07	.71	มาก
4. ด้านความวิตกกังวล	1	5	4.12	.89	มาก
5. ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ	1	5	3.98	.74	มาก
องค์ประกอบความสุขโดยรวม			3.98	.76	มาก

จากองค์ประกอบด้านความวิตกกังวลซึ่งเป็นด้านที่ได้คะแนนสูงสุด (ตาราง 1) พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (ตาราง 2) ได้แก่ ข้อ 4.6 อาจารย์นิเทศดูแลและให้คำแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเมื่อเกิดปัญหา ($M = 4.48$, $SD = .66$) ส่วนองค์ประกอบด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้

เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่พบคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 1.5 เฟลิตเฟลิตในการซักถาม และแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาที่เรียน ($M = 3.60$, $SD = .79$) และ ข้อ 5.5 เชื่อมโยงว่าการศึกษาวิชาชีพพยาบาล คือเป้าหมายหลักของชีวิต ($M = 3.60$, $SD = .88$)

ตาราง 2 แสดงค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนความสุขระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล บนคลินิกของนักศึกษาพยาบาล (รายข้อ) ($N = 121$)

องค์ประกอบความสุข (รายข้อ)	Min	Max	M	SD
1. ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้				
1.1 รู้สึกสนุกในการเรียน	2	5	3.74	.74
1.2 รู้สึกเฟลิตเฟลิตในการเรียนและอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	2	5	3.94	.76
1.3 มาถึงก่อนเวลาและพร้อมเรียนรู้	2	5	3.72	.72
1.4 ชื่นชอบในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสได้ให้แสดงความรู้ความสามารถโดยอิสระ	1	5	3.88	.74
1.5 เฟลิตเฟลิตในการซักถามและแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาที่เรียน	1	5	3.60	.79
2. ด้านความพึงพอใจในการเรียน				
2.1 รู้สึกเต็มใจกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	1	5	3.93	.76
2.2 มุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จแม้จะยากลำบากเพียงใด	3	5	4.15	.67
2.3 พึงพอใจในผลการปฏิบัติการพยาบาลของตนเอง	2	5	3.92	.68
2.4 พึงพอใจต่อการทำงานกลุ่มและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม	2	5	4.00	.80
2.5 เต็มใจต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการรายวิชา	1	5	3.86	.69
2.6 ยินดีที่ได้ปฏิบัติตามความต้องการรายวิชาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ	1	5	3.99	.71
3. ด้านความพึงพอใจในตนเอง				
3.1 อารมณ์ดี ยิ้มง่าย สดชื่นแจ่มใสอยู่เสมอ	2	5	4.03	.69
3.2 ยอมรับในความสามารถของตนเอง	3	5	4.07	.62
3.3 รู้สึกรัก และภาคภูมิใจในตนเอง	2	5	4.15	.69
3.4 รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า	3	5	4.19	.70
3.5 สนุกสนานกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน	1	5	3.92	.82
4. ด้านความวิตกกังวล				
4.1 รู้สึกว่าถูกบังคับให้เรียนหนังสือ	1	5	4.12	.96
4.2 รู้สึกเหงาและโดดเดี่ยวแม้อยู่ท่ามกลางเพื่อนในกลุ่ม	1	5	4.07	.94
4.3 รู้สึกรำคาญและหงุดหงิดเวลาฝึกปฏิบัติงานกับผู้ป่วยที่แสดงอาการก้าวร้าว มีพฤติกรรมจุกจิก จู้จี้	1	5	3.99	.98
4.4 รู้สึกเบื่อในการมาเรียนในวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อปัญหาสุขภาพของประชาชน	1	5	4.03	.92
4.5 มีเพื่อนหรือรุ่นพี่คอยให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษา	1	5	4.02	.86
4.6 อาจารย์นิเทศดูแลและให้คำแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเมื่อเกิดปัญหา	3	5	4.48	.66

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบความสุข (รายชื่อ)	Min	Max	M	SD
5. ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ				
5.1 ปลายปลื้มใจที่ได้ปฏิบัติการพยาบาลจนผู้ป่วยในความรับผิดชอบมีอาการดีขึ้น	1	5	4.52	.68
5.2 ตั้งใจในการใช้กระบวนการพยาบาลในการประเมินสภาพวางแผนการพยาบาล ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล และประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล	3	5	4.17	.62
5.3 ชื่นชอบในการเรียนวิชาชีพพยาบาลที่ทำให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของบุคคลในชุมชนและสังคม	1	5	3.75	.76
5.4 รู้สึกผ่อนคลายกับการเรียนในภาคปฏิบัติ เพราะสามารถปรับตัวเข้ากับระบบการนิเทศของอาจารย์พี่เลี้ยงและระบบการปฏิบัติงานของแต่ละแหล่งฝึกภาคปฏิบัติได้	1	5	3.65	.83
5.5 เชื่อมั่นว่าการศึกษาวชิชาชีพพยาบาลคือเป้าหมายหลักของชีวิต	1	5	3.60	.88
5.6 ภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน เพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3	5	4.24	.70

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสุขในการขึ้นฝึกปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98$, $SD = .76$) เนื่องจากรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเป็นรายวิชาที่มีการออกแบบหลักสูตรให้ผู้เรียนเรียนรู้การปฏิบัติการพยาบาลจากกิจกรรมการพยาบาลที่มีความซับซ้อนน้อยไปสู่กิจกรรมที่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญ และซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยในช่วงสองสัปดาห์แรกของการขึ้นฝึกปฏิบัติ นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วยเพื่อส่งเสริมความสุขสบายรวมถึงการดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล เช่น การช่วยเหลือผู้ป่วยอาบอาบน้ำเช็ดบางส่วนหรือทั้งหมด การนวดหลัง การช่วยเหลือการขับถ่าย เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ป่วยอีกด้วย นอกจากนี้การปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลเหล่านี้ บางครั้งต้องอาศัยทักษะการทำงานเป็นทีมร่วมกับสมาชิกกลุ่ม หรือเจ้าหน้าที่บนหอผู้ป่วย ส่งผลให้นักศึกษาลดความกังวล มีความมั่นใจ รวมถึงมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมการพยาบาลมากขึ้น จากรูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นในสัปดาห์ถัดไป นอกจากนี้การมีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้สะท้อนตนเอง ได้แก่ การประชุมปรึกษาหลังปฏิบัติการพยาบาล และการสะท้อนคิด ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของตน

รวมถึงได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกกลุ่มและผู้สอน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sukcharoen, Polruk and Petchsuk¹⁴ ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยของความสุขในการเรียนโดยรวมในระดับมาก ($M = 3.88$, $SD = .32$) และการศึกษาของ Jampated, Buntan and Pantasee¹⁵ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน มีความสุขในการเรียนรู้รายด้านอยู่ในระดับมาก ($M = 3.87-4.39$, $SD = .51-.59$) และนักศึกษาพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยความสุขมากที่สุด¹⁶ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Wongrostrai and Deenamjoed⁹ ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ประเมินระดับความสุขสูงมากที่สุด ($M = 4.02$, $SD = .85$) เมื่อเทียบกับชั้นปีอื่น ในการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษามีความสุขในการขึ้นฝึกปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือของอาจารย์นิเทศขณะขึ้นฝึกปฏิบัติ ได้คะแนนความสุขสูงสุด ($M = 4.48$, $SD = .66$) เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบความสุขทั้ง 5 ด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนด้านวิตกกังวลสูงสุด กลุ่มตัวอย่างรู้สึกวุ่นวายตนเองถูกบังคับให้เรียนหนังสือ ($M = 4.12$, $SD = .95$) สอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบความสุขด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ ข้อ 5.5 เชื่อมั่นว่าการศึกษาวชิชาชีพพยาบาลคือเป้าหมายหลักของชีวิต ($M = 3.60$, $SD = .88$) มีคะแนนเฉลี่ยความสุขต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับข้อย่อยอื่น

ในองค์ประกอบเดียวกัน ขณะที่องค์ประกอบด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ แม้ว่าการแปลผลความสุขจะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบความสุขด้านอื่นพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M = 3.98$, $SD = .75$) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 1.5 เพลิดเพลินในการซักถาม และแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาที่เรียนเป็นข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ($M = 3.60$, $SD = .79$)

ส่วนองค์ประกอบด้านความพึงพอใจในการเรียน เป็นองค์ประกอบความสุขที่มีคะแนนน้อยที่สุดเป็นลำดับที่ 2 ($M = 3.97$, $SD = .71$) ซึ่งหากพิจารณาใน 6 องค์ประกอบย่อยพบว่า ความเต็มใจต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการรายวิชา มีคะแนนน้อยที่สุด ($M = 3.86$, $SD = .69$) อาจเนื่องมาจากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 เทอม 2 ในช่วงที่ทำการเก็บข้อมูล นักศึกษาเริ่มก้าวเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลแบบแท้จริง โดยการฝึกปฏิบัติรายวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐาน แต่ในขณะเดียวกัน มีการเรียนรายวิชาทฤษฎีควบคู่ไปด้วย ได้แก่ รายวิชาสถิติในชีวิตประจำวัน รายวิชาหลักวิทยาการระบาด รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช รายวิชากฎหมายและจริยศาสตร์ทางการพยาบาล รายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 1 และรายวิชาการพยาบาลทารกและการผดุงครรภ์ จึงอาจทำให้มีชิ้นงานหลายชิ้น ทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยวที่นักศึกษาต้องทำตามความต้องการของรายวิชานั้น ๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน ร่วมกับนักศึกษาชั้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรก ต้องนำความรู้ทฤษฎีที่เรียนมาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 มาประยุกต์ใช้ในการขึ้นฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งบางกรณีได้รับมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วย ถึงแม้จะเป็นรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐาน อาจารย์นิเทศพยายามมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วยที่ไม่ซับซ้อน แต่เนื่องจากบริบทโรงพยาบาลตติยภูมิ และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยทำให้ต้องดูแลผู้ป่วยที่มีการเจ็บป่วยซับซ้อน นักศึกษาจึงต้องเผชิญกับความเครียดและต้องปรับตัวเป็นอย่างมากกับสิ่งแวดล้อม และทีมบุคลากรทางการแพทย์ในหอผู้ป่วย⁵

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งการอภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านนักศึกษา ปัจจัยด้านสถานการณ์ที่ต้องเผชิญขณะฝึกปฏิบัติ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนักศึกษา

1.1 เหตุผลของการเรียนพยาบาล ปัจจัยเหตุผลของการเรียนพยาบาลมีผลต่อความสุขของนักศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนพยาบาลด้วยเหตุผล

เชิงบวก คือ มองถึงความมั่นคงในวิชาชีพและเลือกเรียนตามชอบของตน (ร้อยละ 74.40) สอดคล้องกับการศึกษาของ Thanyasawad, et al.¹ ซึ่งนักศึกษาล้วนส่วนใหญ่มีความสุขในวิชาชีพในระดับมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 86.51) ซึ่งอธิบายได้ว่าการเลือกเรียนด้วยความเต็มใจ เป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกอิสระ และมีความมุ่งมั่นและความพยายามในทางที่ตนเลือก อีกทั้งนักศึกษาล้วนส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.70 รับรู้ว่าตนเองมีแหล่งช่วยเหลือหรือบุคคลให้คำปรึกษา ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นักศึกษารับรู้ว่าขณะขึ้นฝึกปฏิบัติจะมีอาจารย์นิเทศคอยดูแลให้คำแนะนำตลอดจนให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดอยู่ในระดับสูง ($M = 4.48$, $SD = .66$) จึงทำให้พร้อมและสามารถที่จะปรับตัวกับปัญหาอุปสรรคปรับตัวทัศนคติต่อสถานการณ์ที่ต้องเผชิญได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Harabuttra, et al.¹⁷ พบว่าการรับรู้ตนเองในเชิงบวกของนักศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของนักศึกษาเอง^{17,18} และปัจจัยจากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และความสัมพันธ์กับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁷ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในครอบครัว ซึ่งพบว่านักศึกษาที่เลือกเรียนคณะพยาบาลศาสตร์ด้วยความเต็มใจ แต่ขาดการยอมรับจากครอบครัวก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษารู้สึกไม่มีความสุขหรือเกิดความเครียดได้เช่นกัน¹⁹ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Thanyasawad, et al.¹ และ Chaiwcham and Papo⁵ ที่พบว่านักศึกษามีความเครียดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินจากครอบครัว ไม่มีการแข่งขัน การเรียนมีการช่วยเหลือระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน รวมทั้งสามารถขอคำปรึกษาจากอาจารย์นิเทศได้ตลอดเวลาขณะฝึกปฏิบัติ มีการสอนสาธิตกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อน ๆ ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติด้วยกันคอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และคลายความวิตกกังวลระหว่างฝึกปฏิบัติ^{1,5,18} นอกจากนี้ประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลก็มีผลต่อการรับรู้ตนเองของนักศึกษาเช่นกัน โดยพบว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติที่ดี เช่น การได้รับการยอมรับจากผู้ป่วยและญาติและสามารถปฏิบัติการพยาบาลนั้นได้สำเร็จตามที่คาดหวังไว้ ส่งผลทำให้นักศึกษาเกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²⁰ ซึ่งเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และเจตคติต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข

ในการขึ้นฝึกปฏิบัติ¹ ในทางกลับกันหากนักศึกษารับรู้ว่าตนเองเป็นคนไม่เก่ง มีความรู้และทักษะไม่เพียงพอในการฝึกปฏิบัติ และดูแลผู้ป่วย จะทำให้เกิดความกลัว วิตกกังวล และทำให้รู้สึกไม่มีความสุข²¹

1.2 ภาระงานของรายวิชา ถือเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของนักศึกษาขณะขึ้นฝึกปฏิบัติ แต่กระทบต่อความสุขของนักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ข้างต้น ทั้งนี้เนื่องจากมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 69.10 มีเพื่อนสนิทหรือบุคคลที่ไว้วางใจภายในคณะ จึงทำให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักศึกษารับรู้ถึงความเครียดจากภาระงานเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับความเครียดสอดคล้องกับการศึกษาของ Dangtern⁴ พบว่าความเครียดและการมอบหมายงานมีความสัมพันธ์กันทางลบในระดับต่ำ ($r = -.191, p < .01$) และไม่สามารถร่วมทำนายการเกิดความเครียดของนักศึกษาพยาบาลระหว่างฝึกปฏิบัติได้ และสอดคล้องการศึกษาของ Wongkamin, Ronnarong and Koontalay²² พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่มีระดับการปรับตัวในการทำงานอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 75 ($n = 75$) รองลงมาเป็นการปรับตัวในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25 ($n = 25$) โดยที่ไม่มีการปรับตัวอย่างใดเลย ที่มีการปรับตัวในการทำงานอยู่ในระดับที่ต่ำ

2. ปัจจัยด้านสถานการณ์ที่ต้องเผชิญขณะฝึกปฏิบัติ

2.1 สถานการณ์ที่ต้องเผชิญต่อผู้ป่วยและญาติในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าปัจจัยด้านผู้ป่วยและญาติเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการขึ้นฝึกปฏิบัติที่มีผลต่อความรู้สึกของนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากมาจากนักศึกษาไม่มีประสบการณ์การให้การพยาบาลผู้ป่วยจริงมาก่อน และเป็นครั้งแรกในการได้แสดงบทบาทพยาบาล และให้การพยาบาลผู้ป่วยตามสภาพปัญหา ดังนั้นผู้ป่วยจึงถือเป็นองค์ประกอบในการฝึกปฏิบัติที่สำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Dangtern⁴ พบว่าปัจจัยด้านผู้ป่วยมีอิทธิพลต่อความเครียดของนักศึกษาในระดับปานกลาง นอกจากนี้มีการศึกษาพบว่าผู้ป่วยที่มีลักษณะที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ สอบถามเรื่องส่วนตัวของนักศึกษา ไม่เชื่อใจนักศึกษาในการให้การพยาบาล ไม่ยอมรับนักศึกษาพยาบาลชาย เป็นต้น สามารถก่อให้เกิดความเครียดหรือความไม่สุขสบายใจแก่นักศึกษาขณะปฏิบัติการพยาบาลได้¹⁹ รวมถึงอาการของผู้ป่วยที่ไม่คงที่และหัตถการที่ยากและซับซ้อนก็ส่งผลทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดได้เช่นกัน ดังนั้น การสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมา เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ฝึกคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา

ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติจริงที่หอผู้ป่วย^{1,23} ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยในรายวิชาเทคนิคการพยาบาล และรายวิชาหลักกระบวนการพยาบาล ณ ศูนย์การเรียนรู้ทางการพยาบาล (Nursing Learning Resource Center: NLRC) สอดคล้องกับการศึกษาของ Inaium, Choto and Panutat² เป็นการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติขั้นที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ระดับความเครียดของนักศึกษาหลังเข้าร่วมโครงการลดลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.51, SD = .13$) เมื่อเทียบกับความเครียดก่อนเข้าร่วมโครงการที่อยู่ในระดับสูง ($M = 3.52, SD = .56$) ความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลหลังการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก ($M = 4.11, SD = .06$) ระดับความเครียดก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01²

2.2 สถานการณ์ที่ต้องเผชิญต่ออาจารย์นิเทศ การศึกษาครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบความสุขทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก แต่นักศึกษาประเมินองค์ประกอบความสุขด้านความวิตกกังวล ในค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.12, SD = .89$) โดยองค์ประกอบย่อยที่ 4.6 อาจารย์นิเทศดูแลและให้คำแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเมื่อเกิดปัญหา มีค่าคะแนนความสุขเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.48, SD = .66$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่อาจารย์นิเทศให้ความรัก ความเมตตา และความรู้สึกที่ต่ออย่างแท้จริง นักศึกษาจะรับรู้ได้ถึงความรู้สึกปรารถนาดี เกิดการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กล่าวคือ ทำให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นและรักที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่อาจารย์สอน ส่งผลให้การเรียนของนักศึกษาดำเนินไปอย่างมีความสุข¹¹ ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น มีความสุขมากขึ้น⁷ ดังนั้นอาจารย์นิเทศจึงถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสุขให้แก่นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นผู้กระตุ้นให้คิด เชื่อมโยงหาเหตุผล สะท้อนคิด สรุปประเด็น ชี้แนะการเรียนรู้ให้เกิดวิจารณ์ญาณแก่นักศึกษา²⁴ รวมถึงการสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและให้นักศึกษามีความสุขในการขึ้นฝึกปฏิบัติ¹⁴ สอดคล้องกับการศึกษาของ Jamjang, Autthamaytakul

and Pitaksin⁹ ซึ่งเป็นการศึกษาผลของการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย อย่างมีแบบแผนสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 30 ชั่วโมง ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก โดยหนึ่งในกิจกรรมหลัก คือ การสร้างสัมพันธภาพและความคุ้นเคยกับอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาประเมินความพึงพอใจโครงการเตรียมความพร้อมด้านการได้รับการดูแลใส่ใจจากอาจารย์นิเทศ มีคะแนนสูงที่สุด ($M = 4.58$, $SD = .67$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า สัมพันธภาพของนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์นิเทศที่ดี ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาและอาจารย์ต้องมีการวางแผนกิจกรรม มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย รวมถึงการที่อาจารย์เล่าประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วย สอดแทรกเจตคติที่ดีในการให้การพยาบาลผู้ป่วย ทำให้นักศึกษาซึมซับเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ลดความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย

2.3 สถานการณ์ที่ต้องเผชิญต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องบนหอผู้ป่วย พยาบาลเป็นบุคลากรบนหอผู้ป่วยที่มีผลต่อความสุขของนักศึกษาขณะขึ้นฝึกปฏิบัติเช่นกัน เนื่องจากเป็นบุคคลที่นักศึกษาต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยมากที่สุดในทุกกระบวนการปฏิบัติการพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ Dangtern⁴ และ Chaiwcharn and Papol⁵ พบว่าปัจจัยด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่ไม่เข้าใจกันเนื่องจากนักศึกษายังด้อยความรู้และประสบการณ์ ประกอบกับภาระงานที่มากกว่าอัตรากำลัง ทำให้บางครั้งพยาบาลอาจแสดงท่าทีไม่เป็นมิตร จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาไม่มีความสุขได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Altiook and Ustun¹⁹ พบว่าพยาบาลบนหอผู้ป่วยเป็นสาเหตุให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียดได้จากการแสดงท่าทีที่ไม่เป็นมิตร การดำหนึ่ทำให้เกิดความอับอาย ในทางกลับกันหากพยาบาลเป็นมิตรและคอยให้คำปรึกษาจะทำให้ นักศึกษามีความสุขในขณะขึ้นฝึกปฏิบัติมากขึ้น

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีผลต่อความสุขในการฝึกปฏิบัติ คือ การต้องประยุกต์วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้นักศึกษารู้สึกล้าชองใจและสับสน รวมถึงนักศึกษาต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมและแนวปฏิบัติของแต่ละหอผู้ป่วยที่แตกต่างกัน ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวอยู่

ตลอดเวลา²³ บรรยากาศของหอผู้ป่วยก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน หากบรรยากาศของหอผู้ป่วยป่วยเต็มไปด้วยความอบอุ่นพร้อมต้อนรับนักศึกษา ย่อมส่งผลให้นักศึกษามีความสุขในการฝึกปฏิบัติได้¹⁴ นอกจากนี้การฝึกปฏิบัติต้องมีการเปลี่ยนแปลงฝึก ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวกับบริบทที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งความไม่คุ้นเคยกับหอผู้ป่วย หรือการมีประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ น้อย ก็ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียดได้^{23,25}

การจัดการเมื่อกลุ่มตัวอย่างรู้สึกไม่มีความสุขขณะฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง โดยการปรับทัศนคติตนเองต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์ พุดคุยกับบุคคลใกล้ชิด หรือบุคคลที่ตนไว้วางใจ โดยร้อยละ 69.10 มีเพื่อนสนิทหรือบุคคลที่ไว้วางใจในคณะ และ ร้อยละ 96.70 รับรู้ว่ามีแหล่งช่วยเหลือหรือบุคคลให้คำปรึกษาโดยอาจเป็นบุคคลในครอบครัว เพื่อนสนิท หรือรุ่นพี่ สอดคล้องกับการศึกษาของ Sihawong, et al.¹⁰ ทำการศึกษาแนวทางจัดการกับความเครียดที่นักศึกษาพยาบาลเลือกใช้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) เล่นดนตรี/ร้องเพลง/ฟังเพลง 188 ราย 2) ดูละคร/ซีรีส์/ภาพยนตร์ 140 ราย 3) การนอนหลับ 84 ราย 4) การปรึกษาครอบครัว 78 ราย 5) การปรึกษาเพื่อน 66 ราย ซึ่งจากผลการศึกษาจะพบว่า นักศึกษาพยายามจัดการกับอารมณ์ของตนเองก่อนแล้วตามด้วยการพูดคุยปรึกษากับบุคคลใกล้ชิดที่ไว้วางใจ¹⁰ โดยบุคคลในครอบครัวและเพื่อนถือเป็นกลุ่มคนที่กลุ่มตัวอย่างใช้เป็นที่พักพิงด้านอารมณ์มากที่สุด⁶ ซึ่งการมีบุคคลรับฟังปัญหา ความไม่สบายใจ จะทำให้ความรู้สึกไม่ดีเหล่านั้นคลี่คลายลง และมีกำลังใจในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติ และรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป^{10,14} สอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะจัดการกับความทุกข์ไม่มีความสุขหรือความเครียดโดยมุ่งจัดการกับอารมณ์มากกว่าการมุ่งแก้ไข้ปัญหา²²

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในระดับความสุขระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติบนคลินิกในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ และโรงพยาบาลศูนย์ ซึ่งสถานบริการดังกล่าวอาจมีบริบทที่แตกต่างกับสถานบริการในระดับอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น ดังนั้นผลการศึกษาจึงอาจมีข้อจำกัดในการอ้างอิงไปยังแหล่งฝึกในระดับอื่น ๆ ได้

สรุป

ระดับความสุระหว่างการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนคลินิกของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาที่มีความสุขในระดับมาก จึงเป็นผลการศึกษาที่ท้าทายความสามารถของสถาบันการศึกษาในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อผู้เรียนทั้งทางด้านองค์ความรู้ และด้านจิตใจ เพราะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าความรู้และความสุขในระหว่างการเรียนรู้ควรมาคู่กัน สำหรับการจัดการตนเองของนักศึกษาเมื่อไม่มีความสุขนั้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จัดการกับปัญหาด้วยการปรึกษาและระบายความรู้สึกกับบุคคลที่ตนไว้วางใจ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจเมื่อเกิดความรู้สึกไม่มีความสุขเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเสมือนแหล่งพลังให้นักศึกษาได้เติมพลังกายและพลังใจ เพื่อทำหน้าที่ศึกษาต่อจนประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุในการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติการบนคลินิกของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 รวมถึงวิธีการจัดการเมื่อไม่มีความสุขในการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ชัดเจนและนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างตรงจุด
2. ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ในชั้นปีต่อไป เนื่องจากชั้นปี 2 เป็นครั้งแรกของนักศึกษาในการให้การพยาบาลผู้ป่วยจริง ดังนั้นปัจจัยและสาเหตุของการไม่มีความสุขจึงเกิดจากการไม่รู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และความรู้สึกไม่แน่ใจ ในขณะที่ชั้นปีที่สูงขึ้น นักศึกษาจะเผชิญกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดที่แตกต่างกันออกไป
3. ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนออกแบบการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างความมั่นคงด้านจิตใจให้แก่นักศึกษา

การมีส่วนร่วมในการเขียนบทความ

ทีมผู้วิจัยทุกคนมีส่วนร่วมในการทำวิจัย ตั้งแต่การเขียนโครงร่างการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนบทความวิจัย โดยร่วมกันปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน

งานวิจัยชิ้นนี้ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

แหล่งทุนสนับสนุน

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินกองทุนวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2560

กิตติกรรมประกาศ

ขอบพระคุณ ดร.ปราโมทย์ ทองสุข หัวหน้าสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัย สำหรับให้คำชี้แนะในการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Thanyasawad T, Kankam W, Ugsomwong R. The development of health literacy programs affects knowledge, behavior and performance correct use of drugs in non-communicable diseases of village health volunteers ubon ratchathani province. JRTAN. 2022; 23(3): 402-8. Thai.
2. Inaim P, Chuto C, Panutat S. The result of preparation on operational readiness on the first practice of nursing students [Internet]. Ubon Ratchathani; Ratchathani University; 2017 [cited 2023 Jul 17]. Available from: https://nursemis2.ratchathani.ac.th/file_re/98m4spiWed102816.pdf.
3. Tantalunukul S, Wongsawat P. Factors associated with stress among nursing students at Boromrajonani Colleges of Nursing in Thailand Northern Region under the Jurisdiction of Ministry of Public Health. TiS. 2022; 19(13): 4641. Thai.
4. Dangtern L. Factor influencing stress among nursing students of faculty of nursing during clinical practice [dissertation]. [Phitsanulok]: Naresuan University; 2015. 70 p.
5. Chaiwcham T, Papol A. The stress of nursing student training. EAU Heritage Journal Science and Technology. 2021; 15(1): 21-8. Thai.
6. Nochit W, Yotthongdi N, Leksanga W, et al. Factors predicting stress and stress management of bachelor program of nursing students. AJPBRU. 2020; 10(1): 118-28. Thai.
7. Vinijkul S, Reansuwong S, Sukarate P. Relationship between academic environment, learning happiness, and academic achievement of nursing students at Kuakarun Faculty of Nursing. KJN. 2014; 21: 7-24. Thai.
8. Wongrostrai Y, Deenamjoed W. Happy learning among undergraduate nursing students. JONAE. 2020; 13(1): 43-57. Thai.
9. Jamjang S, Autthamaytakun W, Pitaksin D. The effect of readiness preparation for nursing practice in ward of 2 nd year nursing students, Borommarajonani College of Nursing, Ratchaburi. J Sci Tech UBU. 2018; 20(3): 147-63. Thai.

10. Sihawong S, Foongdee N, Yanarom N, et al. Factors causing to stress of nursing students, Ubon Ratchathani University. HCU Journal. 2018; 21(42): 93-106. Thai.
11. Bundasak T, Chaowiang K, Jangasem N. Happity learning among nursing students. JMPS. 2017; 5(1): 357-69. doi: 10.14456/jmcpupeace.2017.28. Thai.
12. Thongsom P. The development of indicators of happiness in learning of students in nursing science undergraduate programs under the ministry of public health. JONAE. 2011; 4(1): 88-111. Thai.
13. Rathachatrannon W. Determining an appropriate sample size for social science research: The myth of using taro Yamane and Krejci & Morgan method. Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies. 2019; 8(1): 11-28. Thai.
14. Sukcharoen P, Polruk J, Petchsuk R. The happiness in studying as perceived by nursing students. JPNC. 2020; 31(2): 158-70. Thai.
15. Jampated N, Buntan W, Pantasee P. Student and teaching factor in correlation with happy learning in fundamentals of nursing, practicum of nursing student, Faculty of Nursing, Hauchiew Chalermprakiet University. HCU Journal. 2015; 19(37): 1-14. Thai.
16. Kasemsuk K, Wichainate K. A study of the happiness of air force student nurses. JRTAN. 2017; 18(3): 228-35. Thai.
17. Harabutra T, Panyanidnugool C, Panomrit S, et al. Variables related to happiness among nursing students, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University. JKBU. 2019; 20(2): 68-80. Thai.
18. Khamthana P, Polin S. Quality of life among nursing student, Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province. JNSU. 2019; 20(38): 123-33. Thai.
19. Altiock HO, Ustun B. The stress sources of nursing student. Educ. Sci.: Theory & Practice. 2013; 13(2): 760-6.
20. Poonnotok P, Napkasorn C. Factors related to happiness of undergraduate nursing students, Faculty of Nursing, Burapa University. NJPH. 2016; 26(3): 118-29. Thai.
21. Hirsch CD, Barlem ELD, Tomaszewski JM, et al. Predictors of stress and coping strategies adopted by nursing students. Acta Paul Enferm. 2015; 28(3): 224-9. doi: <https://doi.org/10.1590/1982-0194201500038>.
22. Wongkamin A, Ronnarong C, Koontalay A. Factors relating to the first clinical practice of nursing students adaptation. JHRI. 2018; 2(4): 23-32. Thai.
23. Chaiwong N, Maneepon N. The effect of the resilience enhancement program on adjudgment of the first year nursing students in faculty of nursing at Buriram Rajabhat University. udhhosmj. 2020; 28(3): 315-25. Thai.
24. Wongsaree C. Teaching to critical thinking in generation z nursing students: A review of literature. JRTAN. 2019; 20(1): 21-30. Thai.
25. Tantalanukul S, Wongsawat P. Stress and stress management in nursing students. BCNUT J Nurs. 2017; 9(1): 81-92. Thai.